

„had ik jou hier! ik krabde jou de oogen
 „uit! Mocht ik mijn lust eens ter degen
 „aan jou boeten, groote God, hoe zou
 „ik je met tang en aschschop begroeten!”
 Wie zou zóó durven beginnen? Niemand
 onzer. In de 17de eeuw sprak onze Bre-
 dero zoo! Maar hij deed de Amster-
 dammers uit de kluchten dus tegen elkaar
 schelden. Hoe jammer, dat hij niet op
 den schitterenden inval kwam deze reeks
 van invectieven tegen zijne letterkundige
 vijanden, tegen Ridder Theodore Ro-
 denburgh, te gebruiken — hij had onzen
 beminnelijken Van Deyssel den pas af-
 gesneden. Maar nu bleef het gelukkig
 aan dezen voorbehouden met negenti-
 ende-eeuwsche virtuositeit zijne onge-
 meene gaven als schepper van apostro-
 phen in den geest van: „schuimspaan”,
 „oliekoek”, „slimmerik” te doen bewon-
 deren.

Na het verschijnen van *Multatuli door A. J.* werd het door dezen en genen bekend gemaakt, dat A. J. eene nieuwe incarnatie van Van Deyssel was. Liefhebberij in pseudoniemen heeft deze dus zeker met Jos. Alb. Alberdingk Thijm gemeen. Doch hij wijkt van dezen af in één gewichtig opzicht — hij schrijft niet onder zijn eigen naam — en daaruit blijkt opnieuw, welk een fijn menschenkenner, welk een delicios diplomaat in den veelbegaafden Van Deyssel steekt.

Wat den nieuwen pseudoniem A. J. betreft, of liever wat het kunstwerk van A. J. aangaat, met zekere ontsteltenis bemerkt men, dat deze schrijver niet in de schaduw van Van Deyssel kan staan. Al het geniale, al het hoog oorspronkelijke, is verdwenen. De meest alledaagsche gemeenplaatsen worden nog eens opgeraapt, voor ze tot ontbinding mochten zijn overgegaan. In *Multatuli door A. J.* leest men, dat „het Neder-landsch publiek mevr. Dekker dankbaar „(behoort) te zijn, dat zij deze uitgave (!) „(de brieven van Multatuli) heeft onder-„nomen.” Zoo schreven immers de duffe

suffers van de voormalige *Letteroefeningen!* Toch zijn er hier en daar zonderlinge vonken van genie, die A. J. weer omhoogtrekken naar Van Deyssel.

A. J. zegt: „Behoort Woutertje „Pieterse, en in 't algemeen al HET „realistische novellistische proza van „Multatuli, al DE proza, waarin hij be-„schrijvend optreedt, tot de Engelsche „school . . .” enz. Hier blijkt weer uit de verrassende tegenstelling van HET proza en DE proza hoe moeilijk het den auteur valt het benauwde fatsoenlijken-mansmasker van A. J. te dragen. Hij ontworstelt zich onwillekeurig aan den dwang, en toont de oude, majestueuse genialiteit. Maar meestal is A. J. uiterst alledaagsch, en vindt hij goed in dagbladstijl te schrijven, dat Dekker naar Nederland vertrok in 1857, „terwijl hij zijn in geze-„gende-omstandigheden verkee-„rende vrouw, . . . te Rembang (achterliet)”. Dit is weer een dier aardige en fatsoenlijke volzinnetjes, zooals A. J. ze tot plezier en satisfactie van alle Droogstoppels onder zijne lezers ons zoo gaarne opdischt.

Ook in het materiele deel van deze studie heeft A. J. kleine vergissingen gemaakt, die de scherpe criticus Van Deyssel niet had mogen dulden. Hij deelt (bl. 99) mee, dat Lodewijk XIV Molière tot den rang van hofkamerdienaar bevorderde. Dit feit is geheel nieuw — tenzij er hier eene kleine vergissing is ingeslopen. Molière was de zoon van een zekeren *valet de chambre du Roi*, die Pocquelin heette, en Molière zou zijn vader in dit gewichtig ambt opgevolgd zijn, zoo zijne roeping voor het tooneel hem niet een geheel anderen weg had doen inslaan.

Het is een zonderling feit, dat de heer A. J. zich zoo laag bij den grond blijft bewegen, terwijl hij elders als Van Deyssel zulk een arendsvlucht neemt. De eenige verklaring, die mogelijk schijnt, moet, dunkt mij, gevonden worden in de